

TUNNIKAVA #462

Tunni teema:	Milleks meile rohesõnad?
Külastisõpetaja:	Mariliis Kolk , Sõnause hindamiskomisjoni liige ja Sustinere keskkonnaekspert
Õpilased:	7.-12. klass
Tunni õpieesmärk:	Õpilane saab aru mõiste, sõna ja termini erinevustest ja teab, kuidas luua uusi sõnu. Lisaks mõistab, milline roll on keelekasutusel päriselu probleemide lahendamisel.
Seos RÕK-iga:	rohepädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus
45-minutilise tunni ülesehitus:	
5 min ettevalmistus ja häälestus	20 + 5 min ülekanne + küsimused külastisõpetajale
	15 min õpilaste iseseisev töö klassis
Tunni teema taust:	Keel täieneb kogu aeg. Uute asjade nimetamiseks on paratamatult vaja välja mõelda uusi sõnu. Vahepeal on aga vaja olemasolevate sõnade asemele lihtsalt paremaid. Sõnause sõnavõistluse abil oleme saanud eesti keelde mitmeid uudissõnu, näiteks taristu, kärgpere ja sähku. Sellel korral keskendub sõnavõistlus rohesõnade otsingule. Me kõik oleme ilmselt kuulnud kasvuhooneefektist, ressursitõhususest ja rohepöördest, aga mis oleks, kui saaks neile veel paremad vasted? E-tundi tuleb külla Sõnause hindamiskomisjoni liige ja Sustinere keskkonnaekspert Mariliis Kolk, kes räägib uudissõnadest, nende loomise põhimõtetest ja sellest, milleks meile üldse on rohesõnu vaja.
Häälestus:	Kirjuta, mida sinu arvates võiksid tähendada need Sõnause sõnavõistlusel välja pakutud sõnad. Kokakäpik - pajakinnas Suumerdama - Zoomis kohtuma, suhtlema Haaksõna - teemaviide (# märk) Digitigedik - õelaid kommentaare kirjutav inimene Meelemeem - emotikon Tullu - tuleval aastal (vastand sõnale mullu (eelmisel aastal))
Õpilaste iseseisev töö:	1. Moodustage 3-4-liikmelised rühmad. Lugege läbi allpool loetelus toodud kirjeldused nähtustest ja asjadest. Pange neile nimi! Võite ette kujutada, et olete endale saanud väikese õe või venna - ilmselt tahaksite talle panna sellise nime, mis kõlab hästi, sobib kokku tema iseloomuga ja mis ei tekita võimalusi tema norimiseks. Lähtuge kõigest sellest ka ülesande täitmisel ja arutage omavahel, milline sõna igaks puhuks kõige paremini sobiks. 1) nähtus, kus atmosfäärigaasid (nt veeaur ja süsihappegaas) neelavad päikesekiirgusega kokkupuutumise tagajärjel Maa pinnalt eraldunud infrapunakiirgust, tõstes seeläbi järk-järgult planeedi keskmist temperatuuri. (olemasolev sõna: kasvuhooneefekt) 2) olukord, kus inimesed tekitavad ainult nii palju kasvuhoonegaase, kui loodus jõuab ära siduda. (olemasolev sõna: kliimaneutraalsus) 3) urineerimiseks ja roojamiseks mõeldud koht, kus vett ei kasutata. (olemasolev sõna: kuivkäimla) 4) väga energiatõhus hoone, milles kütteks, jahutuseks ja vee soojendamiseks kasutatakse väga palju taastuvenergiat, millest osa on toodetud kohapeal. (olemasolev sõna: liginullenergiahoone) 5) tegevus, mille käigus „pigistatakse“ energiat ja asjadest välja viimane – tehakse vähemast rohkem. (olemasolev sõna: ressursitõhusus)

	<p>6) üleminek kasumlikule majandusmudelile, mis kindlustab looduskeskkonna püsijäämise tulevastele põlvetele ja kus kõik ühiskonna liikmed saavad ennast hästi tunda. (olemasolev sõna: rohepööre)</p> <p>7) kasvuhoonegaaside heide, mis tekib näiteks mõne inimese või ettevõtte tegevuse käigus või mõne toote eluea jooksul. (olemasolev sõna: süsinikujalajalg)</p>
Võimalikud lisamaterjalid:	Sõnase koduleht: https://sonaus.ee/